

Setembre cultural | Actualitzat el 11/10/2022 a les 09:08

Pasolini i l'esperança de la Roma proletària

La nova editorial L'agulla Daurada s'estrena amb una novel·la de Pasolini coincidint amb el centenari del seu naixement | «El món que Pasolini va mostrar en les seves obres és en la mateixa base per comprendre on l'autor entreveia els espais més complexos que qüestionaven la moral del sistema»

'Una vida violenta' de Pier Paolo Pasolini, juntament amb *Travessa del manglar* de Maryse Condé, són els dos primers títols de l'editorial que neix del paraigües de la cooperativa Kult i del bagatge de Tigre de Paper. | Pol Rifà

En la represa literària d'aquesta tardor hem pogut celebrar el naixement del nou segell editorial de L'Agulla Daurada. *Una vida violenta* de Pier Paolo Pasolini, juntament amb *Travessa del manglar* de Maryse Condé, són els dos primers títols de l'editorial que neix del paraigües de la cooperativa Kult i del bagatge de Tigre de Paper. En aquest nou projecte l'aposta pel compromís polític, marca de la casa, segueix intacte però en aquest cas també s'amplia a la narrativa. La nova editorial s'estrena amb una novel·la de Pasolini coincidint amb el centenari del seu naixement. Una efemèride que també ha permès que arribessin noves traduccions de la poesia i la narrativa de Pasolini com *Poema en forma de rosa* (Edicions Poncianes) i *Actes impurs. Amado mio* (Lleonard Muntaner). Publicar Pasolini avui suposa reivindicar el seu llegat polític i artístic, recordant la seva manera provocativa, radical i feliçment lliure de tensar les convencions de l'època, interessant-se per allò dissident i marginal. El món que Pasolini va mostrar en les seves obres és en la mateixa base per comprendre on l'autor entreveia els espais més complexos que

qüestionaven la moral del sistema.

Una vida violenta es podria llegir, d'entrada, com una història de pispes protagonitzada per joves delinqüents provinents dels barris perifèrics de Roma. Cal, però, no quedar-se amb aquesta simple imatge d'un relat d'acció i ganivetades. La novel·la va més enllà d'aquí. Inicialment, el jove protagonista Tommaso Puzzilli, amb la seva colla d'amics del barri de barraques de Pietralata, practiquen la picaresca i diversos tripijocs tot descobrint una ciutat a cop de baralles, cotxes robats i atracaments a gasolineres. Unes vides brutals i salvatges que es topen davant de la pobresa d'un món desolat. Aquests joves, que Pasolini anomenà els *ragazzi di vita*, conviuen amb una dissortada ambigüitat: tot i pertànyer a Roma i ser el futur d'una societat en construcció després de la guerra, es troben desplaçats de qualsevol espai de decisió.

La realitat que viuen aquests joves els acaba situant en una marginalitat malaltissa més a prop de la supervivència que de res més. Però aquesta segregació, a priori excloent i negativa, també serveix per oferir un altre correlat a la novel·la. És des d'aquí, des dels suburbis polsosos envoltats de descampats, des d'on encara és possible escapar-se de la moral repressora i evitar ser un simple espectador de la farsa política -ve a dir-nos l'autor. Precisament, si Pasolini va posar el focus de les seves primeres novel·les i pel·lícules en aquesta marginalitat era perquè veia que s'hi concentraven les veritables esperances d'un canvi revolucionari.

La novel·la funciona perfectament bé per entendre el context de postguerra a Itàlia. Un feixisme derrotat però encara molt present, una pobresa molt marcada que causava la proliferació del barraquisme i un sotmetiment de les classes populars que es trobaven sense recursos. Tot això conduïa a abraçar el desenvolupament econòmic i a accelerar el pas d'una societat tradicional a una societat capitalista. Tal com assenyala Layla Martínez al pròleg, Pasolini s'oposava frontalment a aquesta modernització, no per una reacció contra el suposat progrés, sinó per evitar una deserció política: la desaparició de la cultura popular de la classe obrera. La descripció d'aquesta realitat es complementa amb la trama de la novel·la que avança a través de la relació amorosa entre Irene i Tommaso, les batudes policials a Pietralata, el seu pas per la presó, el reallotjament de la família Puzzilli en uns pisos de protecció oficial o la malaltia que acompanyarà al protagonista. Tot plegat fa que el pes de la novel·la no recaigui només en les batalletes d'uns delinqüents -no tot és literatura sobre els baixos fons-, sinó en el procés de presa de consciència política que experimenta en Tommaso. Aquí hi ha la virtut del llibre.

Aquesta politització es fa evident en els darrers capítols de la novel·la, quan en Tommaso s'afilia al Partit Comunista després de veure en primera persona la repressió que pateixen els seus militants. Així, mentre a l'inici de la novel·la la seva manera de reivindicar-se a la societat era a través d'una delinqüència quotidiana, posteriorment passa a tenir un clar compromís polític amb la seva classe. Uns principis que queden perfectament subratllats en el colpidor final de la novel·la. A banda dels viratges de la trama, una altra virtut de l'obra és la seva riquesa lingüística. En la novel·la, excel·lentment traduïda per Pau Vidal, s'hi reflexa l'argot popular que utilitzà Pasolini. La tasca de traducció de l'obra és un exercici interessant per conèixer el parlar col·loquial dels joves romans i alhora per crear un argot propi en català. Això entronca, en part, amb la defensa de les llengües minoritzades que feia Pasolini. Amb tot, allò més interessant de la novel·la és fer-ne una lectura en clau política, llegint-la més enllà dels vells estereotips de barriada i de l'imaginari quinquí. La missió de Pasolini era la de mostrar-nos que aquella cultura proletària, sovint desprestigiada i forçada a desaparèixer, podia ser el motor des d'on canviar el món de bell nou.